

Assuts o pantans: embassaments

L'empresa Sercosa, vinculada al sector hidroelèctric, està tramitant l'autorització del govern de l'Estat per construir tres petites centrals mitjançant preses al curs inferior del riu Ebre per tal de produir entre 11 i 15 megawatts. Sembla que compten amb la conformitat del govern de la Generalitat, la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre i les institucions locals aplegades al Consell Econòmic i Social de les Terres de l'Ebre.

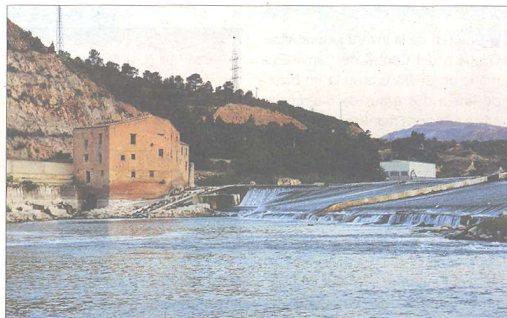
Josep Bayerri Raga

La construcció d'embassaments per a regulació de cabals del riu Ebre, crear xarxes de regadius o generar producció elèctrica vénen de lluny. Fou l'aragonès Joaquín Costa a principis del segle xx qui va promoure diverses iniciatives en aquesta direcció que es van fer realitat, entre altres, amb la creació de les confederacions hidrogràfiques el 1926. Pel que fa al riu Ebre, es concretaren en un pla integral de la conca elaborat per l'enginyer Lorenzo Pardo. El seu projecte, però, fugia de fer preses a la part baixa de la conca i optava per grans embassaments a la part alta i els afluents -entre ells, el pantà de capçalera de l'Ebre, vora Reinos-a- intentant afectar el mínim les poblacions i les terres ja cultivades.

En acabar la Guerra Civil, el govern

franquista va decantar-se per fer concessions a les hidroelèctriques situades als llocs més propers a les àrees de consum per al seu benefici on més convenia a les societats demandants. Així, es va reconstruir i ampliar la presa i central de Flix (1948) i es bastiren els grans embassaments de Mequinensa (1964) i Riba-roja (1967) amb l'oposició soterrada de sectors locals plasmada en l'al·legat *Apelación en defensa del Ebro*, del canonge caspolí i catedràtic de la Universitat de Barcelona Sebastián Cirac, que evità, amb la construcció d'un potent mur de contenció, que la coa del pantà de Mequinensa inundés la vila de Casp.

El 1960, les elèctriques Enher, Fecsa i Hidroelèctrica de Catalunya van proposar dos nous embassaments a Xerta i Garcia. El de Xerta, vora l'actual assut, implica aixecar un mur de 10 metres d'alçada, amb el qual la làmina de l'aigua inundaria més de

Els projectes per fer un pantà i embassament a Xerta i Garcia vénen del 1960. Ara s'hi ha afegit Campredó.

2.000 hectàrees de terres de conreu (la major part, regadiu a la llera del riu) als municipis de Rasquera, Gineseta, Benifallet i Miravet i part del nucli urbà d'aquestes dos poblacions.

De seguit es creà un ampli moviment ciutadà d'oposició a l'obra que, ateses les dificultats i entrebancs, fins i tot per part de la Guàrdia Civil, per poder-se organitzar lliurement, van optar per la fórmula legal d'atorgar apoderaments notariais als seus representants creant la CARE (Comissió

d'Apoderats de la Ribera d'Ebre), els capdavaners de la qual foren Joana Alíer i la seua filla Mercè Martínez Alíer, Francesc Cots i Àngel Vidal. El projecte es paralitzà.

El 1974 va tornar a reeixir la proposta de preses a Xerta i Garcia, també per a producció hidroelèctrica, però, alhora, per a transvasaments. La primera havia de crear el vas per bombejar l'aigua del canal Xerta-Càlig i a un embassament dalt de Rasquera, del qual sortiria el canal cap a

Tarragona i Barcelona, el gran transvasament; del pantà de Garcia igualment s'elevaria aigua a un embassament a Bellmunt del Priorat. L'aposta de les elèctriques per l'energia nuclear, la crisi econòmica i la paralització del Xerta-Càlig van fer que els projectes quedessin, de nou, ajornats.

Amb un to més moderat, el 2002 es va construir una minicentral elèctrica vora les infraestructures de l'assut de Xerta. L'obra va originar una dura controvèrsia arran de la declaració de patrimoni històric de l'assut i el molí per part de la Generalitat, la qual va ser recorreguda per la Confederació i el ministeri de Foment i anul·lada pels tribunals.

Ara és, de nou, actualitat amb els projectes de preses a la part baixa del riu (Campredó, Benifallet i Garcia), amb el nom d'assuts per no escandalitzar. Sembla que les institucions en són favorables, però no se sap el que realment es pretén fer i en quines condicions, quanta terra quedarà inundada, els efectes sobre l'ecologia i la navegació turística pel riu i els beneficis reals per a la ciutadania i els municipis. Els beneficis que tindran els promotors són d'imaginar. El tema es presenta, novament, polèmic. ■